

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ค่านิยมมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับปัญหาในด้านการสนองความต้องการของมนุษย์
คนเราเป็นอย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เพราะมีค่านิยม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน แต่ช่วยในการวาง
เหตุผลสนับสนุน เพื่อที่จะทำให้คนเรามีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน¹ จึงกล่าว
ได้ว่า ค่านิยมเป็นมาตรฐานที่คนเรายึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เป็นจุดมุ่งหมายที่ทุกคน
ต้องการไถ่มา เป็นพื้นฐานสำหรับสิ่งที่เราพอใจ เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ ค่านิยม
จะกำหนดทิศทางและความหมายของทุกสิ่งที่เราทำ²

ค่านิยมจะถูกปลูกฝังและถ่ายทอดจากชั่วอายุหนึ่งไปยังอีกชั่วอายุหนึ่งได้โดยกระบวนการ
การสังคมนิยม (Socialization) ทั้งหมดของการสังคมนิยมก็ไดแก่ ครอบครัว
กลุ่มสังคม และโรงเรียน เป็นต้น³ การอบรมให้รู้ระเบียบของสังคมเป็นสิ่งที่ทุกคนที่อยู่ใน
สังคมจะต้องประสบ ทุกคนจะต้องเรียนรู้คุณค่ากฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มนั้น ๆ ไถ
วางไว้⁴ และเมื่อบุคคลได้รับการอบรมให้รู้จักระเบียบสังคมและเขาก็จะประพฤติปฏิบัติตาม
ค่านิยมที่เขายึดถืออยู่ ซึ่งเป็นค่านิยมที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับ / ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ค่านิยม
เป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับที่เป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรม ค่านิยมจะ
มีผลต่อความคิดและพฤติกรรมในทางหนึ่งคือ ก่อให้เกิดทัศนคติซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของ

-
1. Francis E. Merrill, Society and Culture (Prentice-Hall, Inc, Englewood Cliffs, N.J. 1965) p.12
  2. W.H. Werkmeister, Man and His Values (University of Nebraska Press, Lincoln, 1967) p.59
  3. Leonard Broom and Philip Selznick, Sociology (New York: A Harper International Edition, 1969) p.99
  4. สุทัตตรา สุภาพ, สังคมวิทยา (ไทยวัฒนาพานิช ทรนคร 2514) หน้า 24

ความคิดเห็น 5/ ค่านิยมทางวัฒนธรรมใดแก่ ความเชื่อหรือความรู้สึกอันเป็นที่ยึดถือกันมาอย่างกว้างขวาง ซึ่งภายในกิจกรรมบางอย่าง ความสัมพันธ์ ความรู้สึก หรือจุดมุ่งหมาย มีความสำคัญต่อเอกลักษณ์ หรือความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน ถ้าหากเราต้องการที่จะพิจารณา ค่านิยมในแง่วัฒนธรรม ก็อาจพิจารณาได้จากหลักที่ว่า กลุ่มนั้นกระทำอย่างไร รู้สึกอย่างไร หรือคิดอย่างไร 6/

สำหรับค่านิยมทางสังคมใดแก่ความเชื่อถือที่เป็นบันทัดฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่สำคัญของสังคม ค่านิยมทางสังคมเกิดขึ้นจากการติดต่อกันทางสังคม และได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม จะพิจารณาค่านิยมทางสังคมได้จากโครงสร้างของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ/ค่านิยมดังกล่าวมีรากฐานอยู่บนวิถีชีวิตอันเป็นที่ยอมรับปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง สังคมแต่ละแห่งจะสร้างแบบแผนค่านิยมของตนเอง 7/ ดังนั้นค่านิยมจึงแตกต่างกันไปตามสังคม และแตกต่างกันได้ในสังคมเดียวกันแต่ต่างวาระกัน 8 นั่นก็หมายความว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่มิได้ถูกกำหนดไว้ตายตัว แต่เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

มีผู้ให้คำจำกัดความ "ค่านิยม" เอาไว้หลายคนด้วยกัน ซึ่งโดยสรุปแล้วจะมีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น Gillin กล่าวว่า "ค่านิยมเป็นแนวความคิดทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสิ่งใดก็ตามที่ถือกันว่าเป็นที่พึงปรารถนาในทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์หรือไม่ใช่มนุษย์ก็ได้" 9/ ตามความหมายนี้ ค่านิยมอาจเกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ แต่การตัดสินค่านิยมหลายอย่างมักจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตน เพราะมนุษย์มักจะมี ความพึงพอใจทางจิตใจรุนแรงกว่าความพึงพอใจทางกาย ดังนั้น ค่านิยมทางสังคม จะมีอยู่ในระดับต่าง ๆ กัน และจะเกี่ยวข้องกับเรื่องใดก็ได้ นับตั้งแต่เรื่องอาหารจนถึงเรื่องปรัชญาชีวิต

5. Broom, op,cit., p. 236

6. Merrill,op,cit., p.364

7. Ibid,p. 578

8. Ibid, p. 12

9. Ibid.

Broom กล่าวว่า "ค่านิยมคือสิ่งใดก็ตามที่ถูกกำหนดคุณค่าเอาไว้เป็นอย่างสูง หรือสิ่งใดก็ตามที่มีประโยชน์เป็นสิ่งที่เราไม่เพียงต้องการ แต่เป็นสิ่งที่เรารู้สึกว่าถูกต้อง เหมาะสมที่จะต้องการเพื่อตัวเราเอง และ เพื่อคนอื่น" ¹⁰

Morris Rosenberg กล่าวว่า "ค่านิยมคือสิ่งใดก็ตามที่คนเราให้ความสนใจ เป็นสิ่งที่เขาปรารถนาที่จะเป็นหรือกลายเป็น เป็นสิ่งที่เขารู้สึกว่าเป็นข้อผูกพัน เป็นสิ่งที่เขาเทิดทูนและมีความเพลิดเพลินกับมัน" ¹¹

Ruch กล่าวเกี่ยวกับค่านิยมเอาไว้ว่า "ค่านิยมที่บุคคลยึดถืออยู่นั้นเป็นแรงจูงใจอันสำคัญที่มีต่อจุดมุ่งหมายในชีวิตของคนเรา เพราะวาจุดมุ่งหมายอันใดของชีวิตที่จะไ้มาแล้วคุณค่า เราก็กล่าวว่าจุดมุ่งหมายนั้นมีค่านิยมระดับสูง จุดมุ่งหมายอันใดที่จะไ้มาจะไม่คุณค่า เราก็กล่าวว่า จุดมุ่งหมายนั้นมีค่านิยมน้อย และสิ่งใดก็ตามที่คนเราพยายามหลีกเลี่ยงแสดงว่าบุคคลนั้นมีค่านิยมที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ถือว่ามีค่านิยมในทางลบ" ¹²

จากคำจำกัดความทั้งหลายสามารถที่จะสรุปความหมายของค่านิยมในด้านการศึกษาและในการเลือกอาชีพได้ดังต่อไปนี้

ค่านิยมทางการศึกษาหมายถึงความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อการ ศึกษา หรือคุณค่าของการศึกษาโดยที่ เขาจะแสดงค่านิยมในค่านี้ออกมาในรูปของความคิด เห็นเกี่ยวกับการศึกษา และความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นหรือตนเองได้รับการศึกษาถึงระดับที่เขาเห็นว่าดีและเหมาะสม หรือจะพูดได้ว่า เขาจะไข้ค่านิยมในด้านการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับการศึกษาที่เขาต้องการให้ผู้อื่นหรือตนเองไ้รับ

10. Broom, op,cit., p. 54

11. Walter L Slocum., Occupational Careers (Chicago:Aldine Publishing company 1966) p.169

12. Floyd Leon Ruch, Psychology and Life, cited in Kanya Sangsuchart,The Values with Respect to Marriage and Family of Educated Older Generation and Younger Generation Individuals: A Comparative Study, (M.Ed. Thesis.Chulalongkorn Univ., 1968) Unpublished

ค่านิยมในด้านการเลือกอาชีพหมายถึงความสนใจที่มีต่ออาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะอาชีพนั้น ๆ มีคุณสมบัติที่จะสนองความต้องการของเขา หรือมีคุณสมบัติที่เขาพึงพอใจ เขาจะแสดงค่านิยมในด้านการเลือกอาชีพออกมาในรูปของความปรารถนาที่จะให้บุคคลอื่นหรือตนเองได้ประกอบอาชีพนั้น ๆ หรือจะพูดไ้ได้ว่า เขาจะใช้ค่านิยมในด้านการเลือกอาชีพเป็นเกณฑ์ในการเลือกอาชีพ

ค่านิยมกับชนชั้นทางสังคม การศึกษา อาชีพ และศาสนา

Havighurst¹³ กล่าวเกี่ยวกับชนชั้นทาง ๆ ในสหรัฐฯ ในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ สรุปได้ว่า /คนชั้นสูงถือว่าการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูบุตร แต่ก็ไม่ไ้สำคัญมากไปกว่าในด้านอื่น ๆ ในการที่จะเตรียมตัวให้เป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมในอนาคต อาชีพที่บุตรของคนชั้นสูงจะทำได้ต้องเป็นอาชีพที่เหมาะสม เช่น สถาปนิก แพทย์ นักกฎหมาย หรือ พระในนิกายที่มีสถานะภาพสูง เป็นต้น

คนชั้นกลางชั้นสูงมักจะมีอาชีพเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ เป็นผู้ที่ต้องใช้วิชาชีพเป็นผู้นำ พลเรือน ทำธุรกิจและองค์การทางอาชีพ ชนชั้นนี้ถือว่าเกือบจะเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุตรของตนต้องได้รับปริญญา ถ้าหากว่าบุตรของเขาต้องการที่จะรักษาและเชยิบสถานะภาพทางชนชั้นต่อไป /คนชั้นนี้เน้นในเรื่องความริเริ่มส่วนบุคคลพร้อม ๆ กับการทำงานเป็นกลุ่มอย่างราบรื่น เขาถือว่าคนเราควรจะต้องเป็นคนเก่ง มีความรู้ กระจ่หรือร้อนในเวลาเดียวกันจะต้องร่วมมือกัน และจะต้องไม่เค่นเกินหน้าคนอื่นในระดับเดียวกัน ส่วนคนกลางชั้นต่ำ ไ้แก่คนที่มีอาชีพเป็นเสมียน พนักงานขาย หัวหน้าคนงานในโรงงาน เจ้าของฟาร์มที่ทำฟาร์มของตัวเอง คนชั้นนี้มักจะเป็นพวกคาทอลิกและยิว ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมชั้นสูง พวกเขาถือว่าการศึกษาในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโอกาสที่จะได้มีงานที่ไ้ทำ ค่านิยมของคนในชั้นนี้คือ ความเป็นคนที่น่านับถือ ซึ่งแสดงออกไ้หลายทาง เช่น โดยการกำหนดค่านิยมที่เกี่ยวกับการศึกษาและศาสนาในระดับสูง เป็นต้น

13. Robert J. Havighurst and Bernice L. Neugarten, Society and Education (Boston:Allyn and Bacon, Inc.3rd Edition, 1967) pp.22-29

สำหรับคนชั้นกรรมาชีพชั้นสูง โคนแก่ คนงานที่ใช้ฝีมือและกึ่งใช้ฝีมือ ส่วนใหญ่เป็นพวกคาทอลิก คนชั้นนี้ไม่สำเร็จถึงโรงเรียนมัธยมชั้นสูง พวกเขากำหนดคุณค่าในด้านการศึกษาในระดับต่ำ แต่เขารู้สึกว่าการศึกษายเป็นกุญแจไปสู่งานที่ดี และพวกเขาต้องการให้ลูกของเขาเรียนต่อไปให้สูงกว่าพวกเขาที่เคยเรียน คนชั้นสุดท้ายคือ คนชั้นกรรมาชีพชั้นต่ำ เป็นพวกที่มีความชำนาญทางคานอาชีพน้อยมาก และมักจะได้รับการศึกษาต่ำกว่ามาตรฐาน คนชั้นนี้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการหางานทำ ซึ่งงานนั้นก็เพียงเพื่อเป็นค่าอาหารมือ ๆ หนึ่งเท่านั้น ส่วนใหญ่มีหนี้สินมาก พวกเขาเชื่อว่าความขยัน และความมียศศักดิ์ แทนจะไม่มีส่วนช่วยให้ออกหน้าเลย แต่เชื่อว่าโชคหรือญาติพี่น้องแทนที่จะช่วยให้พวกเขาดีขึ้น

นอกจากนั้นคนชั้นต่ำยังไม่มีโอกาสที่จะปรับปรุงฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้โดย Hyman¹⁴ ได้ขอสังเกตไว้ว่า การที่คนชั้นต่ำไม่สามารถเขยิบฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น นอกจากเป็นเพราะ ความแตกต่างกันในเรื่องโอกาสทางสังคมการศึกษาชั้นสูง หรือ การยอมรับพิเศษเพื่อการได้สถานะภาพที่สูงขึ้น จะต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายแล้ว ยังมีองค์ประกอบทางคานจิตวิทยาแทรกอยู่ นั่นคือ ระบบค่านิยมที่แสดงถึงการหย่อนการเน้นในเรื่องจุดมุ่งหมายในเรื่องความสำเร็จในระดับสูง คนชั้นต่ำมีความรู้สึกถึงการขาดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จ พวกง่าย ๆ ก็คือ คนในชั้นนี้รู้สึกว่าเขาไม่สามารถที่จะรับความสำเร็จได้แม้ว่า เขาอยากที่จะได้ก็ตาม นอกจากนี้ Hyman ยังได้แสดงให้เห็นโดยการเปรียบเทียบกับคนชั้นสูงกับคนชั้นกลางว่า คนชั้นต่ำนั้นกำหนดคานิยมในด้านการเลือกอาชีพ คนชั้นต่ำจะเลือกอาชีพที่มีความมั่นคงและผลประโยชน์ปลุกย่อย แต่คนชั้นสูงจะเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสนใจ และคุณสมบัติที่ตนมี¹⁵ ซึ่งการเลือกประการหลังนี้ทำให้โอกาสที่จะเขยิบสถานะภาพในตำแหน่งการงานได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้ว่าจากคานิยมที่คนชั้นต่ำยึดถือไม่ช่วยส่งเสริมการเลื่อนชั้นทางสังคม

14. Herbert H. Hyman, *The Value Systems of Different Classes.*, from Reinhard Bendix and Seymour Martin Lipset, *Class Status and Power* (The Free Press, New York, 1966) p.488

15. *Ibid.*, p. 492

ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าวิธีการหลักอันหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเลื่อนชั้นทางสังคมก็โดยการได้รับการศึกษาที่ดี นอกจากนี้ การศึกษายังนำไปสู่โอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น โดยการทำงานที่มีสถานะภาพสูงกว่าที่พ่อแม่ เคยทำการที่มีรายได้มาด้อย และการทำงานที่มีสถานะภาพสูงทำให้ผู้ใหญ่ที่ยังมีอายุน้อยที่มาจากครอบครัวที่มีสถานะภาพต่ำ มีความโน้มเอียงที่จะสังสรรค์กับบุคคลที่มีสถานะภาพสูงกว่า อาจสรุปได้ว่า การศึกษาทำให้เกิดช่องทางไม่เพียงแต่ในด้านสถานะภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังในด้าน การเลื่อนชั้นทางสังคมในความหมายกว้าง ๆ ด้วย สำหรับในประเทศไทยเราเห็นประโยชน์ของกรศึกษามานานแล้ว นับตั้งแต่พระเจ้าจุมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ส่งพระราชโอรสไปศึกษาวิชาการในต่างประเทศ เนื่องจากทางราชการเห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อประโยชน์ในทางราชการมากขึ้น บรรดาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นักกฎหมาย อาจารย์มหาวิทยาลัย และคนไทยชั้นนำอื่น ๆ จึงได้เริ่มส่งบุตรหลานออกไปศึกษาต่อในต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ใครก็ตามที่ได้รับปริญญาจากต่างประเทศจะได้รับการรับรองว่าเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางเทคนิคจากทางราชการ ผู้ที่มีปริญญาจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จทางการงาน และได้รับการสนับสนุนเลื่อนตำแหน่งอย่างรวดเร็ว¹⁶ และจากลักษณะที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน การที่บุคคลใดจะได้ทำงานที่มีความมั่นคงมีรายได้สม่ำเสมอ หรือ มีเกียรติแล้ว จะต้องเป็นผู้ผ่านการศึกษามาแล้วได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร จึงจะได้รับการพิจารณาเข้าทำงานในหน่วยงาน

ทัศนคติของพ่อแม่ก็เป็นตัวกำหนดที่สำคัญว่า เด็กจะได้ศึกษาถึงขั้นสูงหรือไม่เพราะเคยมีการวิจัยพบว่า หนึ่งในสี่ของกรณีทั้งหมด พ่อแม่คาดหวังที่จะให้เด็กไปทำงานแทนที่จะเข้ามหาวิทยาลัย¹⁷ ตัวประกอบอื่น ๆ ที่ช่วยวางรูปแบบการศึกษาของเด็กที่กำลังเติบโตขึ้น

16. T.H.Silcock, Thailand: Social and Economic Studies in Development (Canberra: Australian National University Press, 1967) p.86

17. A.H.Halsey, Jean Floud, and Arnord C. Anderson, Education Economy and Society (New York: The Free Press, 1969) p. 228

คัดแก่เศรษฐกิจโดยทั่วไป สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เพศ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์และภูมิหลังทางเชื้อชาติของเขา

อาชีพของบิดาก็เป็นเครื่องทำนายที่ดีว่า เด็กจะได้เข้าศึกษาต่อในชั้นวิทยาลัยหรือไม่ Hyman¹⁸ พบว่า ในบรรดาผู้ที่ต้องการจะให้บุตรของตนเรียนถึงชั้นวิทยาลัยประกอบด้วย ผู้ที่มีอาชีพใช้วิชาชีพร้อยละ 74 เป็นนักธุรกิจร้อยละ 62 ชาวผู้มีร้อยละ 53 ชวานาร้อยละ 47 และลูกจ้างที่ไม่ใช่ทำงานฟาร์มร้อยละ 35 นอกจากนี้เด็กที่มาจากครอบครัวที่ พ่อ แม่ เห็นคุณค่าของการศึกษา หรือครอบครัวที่ชอบหนังสือ หรือครอบครัวที่มีสิ่งชี้ช่องทางให้เข้ามหาวิทยาลัย เด็กเหล่านี้มักได้รับการสนับสนุนให้เรียนอย่างเต็มที่ และเมื่อถึงเวลาที่จะเข้ามหาวิทยาลัยทางการเงินก็มักจะพร้อมอยู่แล้ว เด็กก็จะเข้าเรียนต่อทันที แต่เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีลักษณะตรงกันข้าม ก็ทำให้ความมุ่งหวังทางการศึกษาคงน้อยถอยลง เพราะเมื่อเด็กอายุมากพอที่จะคิดถึงการลาออกจากโรงเรียน ปัญหาทางการเงินก็จะเกิดขึ้น ไม่เพียงแต่จะขาดเงินเพื่อการศึกษาต่อไปเท่านั้น แต่ยังมีแรงผลักดันทางบวกที่จะให้ไปทำงานทำเพื่อช่วยเหลือครอบครัวเกิดขึ้นด้วย

ศาสนากับค่านิยม

สถาบันทางศาสนาก็เป็นสถาบันหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของการอบรมคุณแลบุคคลในรัฐกระเปียบสังคม ดังนั้น ค่านิยม ลักษณะนิสัย และโลกทัศน์ของบุคคลย่อมจะต้องได้รับอิทธิพลจากการอบรมทางศาสนาด้วย พล ร.ท. ลักษณะ บุญศิริ¹⁹ ได้กล่าวไว้ว่าลักษณะอุปนิสัยประจำชาติไทยหลายอย่าง เช่น ความรักอิสระภาพ การย้ำความเป็นตัวของตัวเอง ความรู้สึกมีกันน้อย หรือสันโดษ การมองชีวิตในแง่สวยงาม การย้ำการเคารพเชื่อฟังอำนาจ และอื่น ๆ เนื่องมาจากอิทธิพลของพุทธศาสนา เช่นหลักเรื่องกรรม เรื่องความทุกข์ หลักเมตตาการุณา คิทธิปฏิบัติ และ มงคลสูตร เป็นต้น

18. Hyman, op.cit., p. 490

19. พล ร.ท. ลักษณะ บุญศิริ, ธรรมจักร เล่ม 54 ตอน 9-12 , มิถุนายน-กันยายน

สำหรับในต่างประเทศได้มีการศึกษาและวิจัยไว้มากเกี่ยวกับเรื่องอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อค่านิยมของบุคคล Weber²⁰ ได้ศึกษาอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อความประพฤติของมนุษย์ โดยทำการวิเคราะห์ถึงหลักจรรยาของนิกายโปรเตสแตนต์กับหัวใจของระบบนายทุน สรุปได้ว่า ลัทธิคำสอนของนิกายคาทอลิกไม่ได้ออกให้เกิดการพัฒนากระบวนนายทุนสมัยใหม่ และระบบนายทุนก็ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศที่มีประชากรคาทอลิกเป็นส่วนใหญ่²¹ ลัทธิคำสอนของนิกายคาทอลิกมีอิทธิพลอย่างรุนแรงต่อบุคคลที่ยึดถือนิกายนี้ และทำให้ผู้นับถือมีอิสรภาพในการปกครองตัวเองน้อยกว่า โดยนิกายนี้เน้นการพนมบาปโดยการทำให้ศีลศัสด์ศยาน (Sacraments) ซึ่งการทำพิธีทางศาสนา การสารภาพบาปจะต้องทำผ่านทางพระผู้ซึ่งเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับพระเป็นเจ้า วัดคาทอลิกไม่ยอมให้คนธรรมดาสามัญกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับกิจการของวัดโดยตรง นอกจากนี้วัดยังมีอำนาจเหนือกิจกรรมทางศาสนพิธีกรรมอีกหลายอย่าง เช่น เรื่องการหย่าร้าง และการคุมกำเนิด ซึ่งในเรื่องดังกล่าวพวกโปรเตสแตนต์และชาวยิวถือว่าเป็นการตัดสินใจส่วนตัว²² Green²³ สรุปว่า ชาวคาทอลิกตกอยู่ในเงาของระบบประเพณีนิยมซึ่งค้านกับความพยายามทุก ๆ อย่างที่จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในโลก

ตามการวิเคราะห์ของ Weber²⁴ ลัทธิโปรเตสแตนต์สอนว่ามนุษย์ทุกคนคงอยู่ก็เพื่อพระเป็นเจ้า ความศรัทธาอย่างแท้จริงจะช่วยบรรเทาทุกข์ได้ ทุกคนต้องเชื่อมั่นในตัวเอง การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึงการมีศรัทธาไม่พอซึ่งจะเพิ่มศรัทธาให้มากขึ้นได้โดยการทำงานให้มากขึ้น การทำงานเท่านั้นที่จะแสดงออกถึงการรับใช้พระ นอกจากนี้การทำงาน

20. Reinhard Bendix, Max Weber: An Intellectuals Portrait (London: University Paperbacks, Methuen, 1962) p. 49

21. Arnold W. Green, Sociology (New York: McGraw-Hill Book Company, 1964) p. 455

22. Broom., op. cit., p.314

23. Green, Loc.cit.

24. Bendix., op.cit., p.58-63

ยังเป็นการต่อต้านสิ่งที่จะชักจูงไปในทางไม่ดีงาม การทำให้เวลาเสียไปเป็นบาปมหันต์ เพราะช่วงชีวิตของคนเรานั้นสั้นและมีค่า คนเราจะต้องใช้เวลาทุกนาทีในการรับใช้พระเจ้า การใช้เวลาไปในการพูดคุยกัน พบปะสังสรรค์ / พักผ่อนหลับนอนมากเกินไปความต้องการของร่างกาย แม้แต่การหมกมุ่นในศาสนาจนเสียเวลาทำงานก็เป็นสิ่งชั่วร้าย เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้คนเราละทิ้งการปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้า < ดังนั้นจรรยาโปรเตสแตนต์จึงเป็นตัวประกอบอันหนึ่งซึ่งกระตุ้นให้เกิดระบบนายทุนสมัยใหม่ พร้อม ๆ กับเน้นให้บุคคลรู้จักความรับผิดชอบ รู้จักวินัยส่วนตัว อุทิศเวลาให้กับงานโดยไม่คำนึงถึงเรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัวและส่งเสริมให้มีการสะสมเงินแทนที่จะใช้จ่ายฟุ่มเฟือย /

นอกจากนี้ในสหรัฐยังได้มีการศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังทางการศึกษาของประชากรคาทอลิกกับโปรเตสแตนต์ โดยแบ่งตามอาชีพของพ่อ พบว่า เด็กซึ่งเป็นลูกของคนที่มีอาชีพใช้วิชาชีพร้อยละ 87 ทั้งกลุ่มคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ของศึกษาถึงขั้นวิทยาลัย ส่วนเด็กที่พ่อเป็นคนทำงานใช้มือและมีการศึกษาถึงขั้นมัธยมชั้นสูงเป็นเด็กโปรเตสแตนต์ร้อยละ 44 และเด็กคาทอลิกร้อยละ 46 ต้องการเข้าวิทยาลัย แต่เด็กที่พ่อเป็นคนทำงานใช้มือ แต่ไม่จบการศึกษาชั้นมัธยมชั้นสูงเป็นเด็กโปรเตสแตนต์ร้อยละ 34 และเด็กคาทอลิกร้อยละ 28 ที่ต้องการเข้าวิทยาลัย 25 /

ได้เคยมีการเปรียบเทียบค่านิยมของชนกลุ่มน้อยในสหรัฐระหว่างชาวฮิวกับชาวอิตาลีเลียนตอนใต้ เพราะตามปกติชนกลุ่มน้อยมักประสบกับความลำเอียงบางอย่างซึ่งกระทบกระเทือนโอกาสและความมุ่งหวังทางการศึกษา แต่การเป็นชนกลุ่มน้อยก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องมีการจำกัดการใช้สิทธิปัญญาไปด้วย เช่น ยิวมีวัฒนธรรมที่ให้ความนิยมยกย่องของการศึกษาชั้นสูงจึงสามารถเอาชนะความลำเอียงอย่างอื่น ๆ ได้ ทำให้เด็กที่เป็นยิวมักจะสำเร็จจากมหาวิทยาลัยมากกว่าพวกคริสเตียนที่มีความสามารถเท่ากัน ส่วนชาวอิตาลีเลียนตอนใต้นั้นมีทัศนคติทางการศึกษาต่างจากชาวยิวมาก พวกเขาถือการเข้าโรงเรียนและการเรียนหนังสือเป็นเรื่อง

---

25. Alen B. Wilson, "Residential Segregation of Social Classes and Aspirations of High School Boy, "in Bendix et.al., op.cit., p. 337

ของคนต่างชาติ เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องของคนชั้นสูง และทำให้เขา
 ทองหางเหินจากครอบครัวของเขาและเขายังเชื่อว่าหนทางดังกล่าวไม่ได้เปิดไว้สำหรับลูกของเขา
 การไปหาความรู้ไม่ใช่ค่านิยมในชุมชนอิตาลีในตอนใด ผู้วิชาเป็นคนชั้นอื่นหรือมักเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง
 ของกับวัด สถานะภาพในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงช้า ทรัพย์สินที่มีความสำคัญมากกว่าความรู้
 นอกจากนี้ พวกเขายังถือว่าโชคชะตาจะเกี่ยวข้องกับการทำงานทุกอย่างเสมอ ²⁶

แนวความคิดที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์

เมื่อพิจารณาถึงประชากรในชนบทในประเทศไทยโดยเฉพาะกลุ่มที่มีอาชีพทางเกษตร
 กรรม (พิจารณาเฉพาะอาชีพทำสวนและเลี้ยงสัตว์) จากลักษณะประชากรบางอย่าง เช่น ส่วน
 ใหญ่มีการศึกษาโดยเฉลี่ยต่ำ จากการสำรวจในปี 2510 พบว่าเพศชายที่มีอายุ 45 ขึ้นไป
 ที่ไม่ได้รับการศึกษาเลยมีถึงร้อยละ 60 สำหรับเพศหญิงมีถึงร้อยละ 90 ชายและหญิงที่มีอายุ
 ตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป ที่ได้รับการศึกษาเพียงแค่ว่า 1.4 มีมากกว่าร้อยละ 50 ²⁷ การ
 ทำงานใช้ความรู้จากประสบการณ์เป็นสำคัญและจากลักษณะการดำเนินชีวิตแบบชนบท จึงน่าจะ
 จัดว่า ประชากรดังกล่าวเป็นคนชั้นต่ำชั้นสูง ที่จัดว่าอยู่ในชั้นนี้เพราะเป็นพวกที่ขาดคุณสมบัติ
 ของคนชั้นกลาง และชั้นสูง แต่ยังมีข้อดีกว่าคนชั้นต่ำตรงที่ส่วนใหญ่มีอาชีพที่มีความมั่นคง ราย
 ใ้คค่อนข้างสม่ำเสมอ และมีที่ดินเป็นของตนเอง

หลังจากที่ได้ศึกษาความเป็นมาของปัญหาแล้วได้พบกับปัญหาที่น่าสนใจสองประการ
 คือ ปัญหาที่ว่า ค่านิยมย่อมจะแตกต่างกันไปตามสังคมในที่นี้ย่อมหมายถึงว่า กลุ่มสังคมใดที่มี
 ลักษณะทางสังคมที่สำคัญบางอย่างต่างกันย่อมจะมีค่านิยมทางสังคมต่างกันด้วย เนื่องจากการ
 มีส่วนทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน และจากการที่ในต่างประเทศได้เคยมีการศึกษาวิจัย
 เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาต่างกันอย่าง
 กว้างขวาง จึงทำให้เกิดความสนใจที่จะเปรียบเทียบค่านิยมของประชากรไทยที่นับถือศาสนา
 ต่างกัน เพื่อขยายขอบเขตความรู้ทางด้านนี้ให้กว้างขึ้นโดยจะพยายามที่จะอธิบายถึงสาเหตุ
 ของการที่ประชากรทั้งสองกลุ่มยึดถือค่านิยมนั้น ๆ

26. Halsey, op.cit., p. 315

27. Silcock, op.cit., p. 52

ปัญหาประการที่สองคือ คนชั้นต่ำมีโอกาสน้อยมากที่จะได้เลื่อนชั้นทางสังคมให้สูงขึ้นดังใดกล่าวมาแล้วว่า นอกจากอุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจแล้วยังเป็นเพราะคนชั้นต่ำยึดถือค่านิยมบางอย่างที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดความทะเยอทะยานหรือค้ำประกันให้ได้มาซึ่งสถานะภาพที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าประชากรเหล่านั้นมีอาชีพในทางการเกษตรกรรม การขายทอดทางอาชีพให้กับลูกหลานหรือสมาชิกในครอบครัวย่อมมีมากกว่าในอาชีพอย่างอื่นและโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นชุมชนที่แยกออกมาจากชุมชนเมืองด้วยย่อมเป็นเครื่องส่งเสริมการขายทอดอาชีพที่มีอิทธิพลมาก

เนื่องจากในสภาพสังคมไทยในปัจจุบันการเลื่อนชั้นทางสังคมจะทำได้โดยการได้รับการศึกษาอบรมจากสถานการศึกษา จึงจะมีโอกาสที่จะหางานที่มีเกียรติหรือรายได้ดีกว่าคนที่ไม่ได้เรียนหรือไม่มีโอกาสได้เรียนในชั้นสูง และเนื่องจากค่านิยมของพ่อแม่ก็เป็นตัวกำหนดที่สำคัญอย่างหนึ่งว่า เด็กจะได้เรียนต่อในสถานการศึกษาชั้นสูงหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษา ดังนั้นการศึกษาถึงค่านิยมในด้านการศึกษาจึงมีประโยชน์ในทางวิชาการคือ ทำให้สามารถคาดคะเนถึงโอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคมของเด็กที่มาจากครอบครัวเกษตรกรรมสำหรับค่านิยมในด้านอาชีพจะมีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมในด้านการศึกษา การหว่านค่านิยมในด้านการศึกษาเลือกอาชีพอาจจะมีประโยชน์ในด้านการจัดหางานและจัดการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางอาชีพของประชากรได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและอธิบายความแตกต่างค่านิยมในด้านการศึกษา ของประชากรคาทอลิกกับประชากรพุทธ
2. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบและอธิบายความแตกต่างค่านิยมในด้านการศึกษาเลือกอาชีพของประชากรคาทอลิกกับประชากรพุทธ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ให้สัมภาษณ์กับค่านิยมในด้านการศึกษาของประชากรคาทอลิกกับประชากรพุทธ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ให้สัมภาษณ์กับค่านิยมในด้านการศึกษาเลือกอาชีพของประชากรคาทอลิก กับ ประชากรพุทธ